

Ola Svekling

Et 150 årsminne

1. februar i 1855 ble det på Aunhaugen på Hemn'skogen født et tvillingpar gutter. Foreldrene var Ole Olsen f. Skogrand og Ane Olsdr. F. Vorpbuk. Det stod dårlig til med barna, og spesielt den førstefødte var svak. De var nokså sikre på at de kom til å miste i alle fall den ene, og barna ble derfor

Figur 1 Ole og Anne

heimedøpt. På farsida het far, bestefar og oldefar Ole, og derfor ble den førstefødte døpt Ole som skikken krevde. Men, siden det stod så dårlig til med den førstefødte døpte de like godt tvillingbroren også for Ole. Munnhellet "Ola på Ola og einno ein Ola" får full mening her. Nå viste det seg at livskrafta var større enn venta, og de endte derfor opp med et tvillingpar gutter som het Ola begge to. For å skille de to (heillj dæm syndt tå kor) fikk den første Ola tilnavnet Svekling. Det var noe å få med seg heimafrå det! Senere viste deg seg nok at det omtrent også ble det eneste han fikk med seg.

3. juni samme år finner vi at tvillingene ble døpt på ordentlig i Hemnkirka. I kirkeboka er faren ført opp som Ole Olsen Aunhaug. Vi har grunn til å tro at foreldrene da holdt til på Aunhaugen som var en plass under garden Lian på Skogen. Tvillingene hadde en eldre (halv)søster, Oline, som var født i 1946 og en søster Randi født i 1853.

Etter en tid på Aunhaugen flyttet familien til en liten plass på Otterneset. Der møtte de en tung skjebne. Faren Ole druknet i fjorden, og barna ble satt bort på gårdene i bygda. Som tidens skikk var ble de nok auksjonert bort, og de som forlangte minst for å fostre dem opp fikk tilslaget. Slike barn gikk ofte for lut og kaldt vatn. De kom hver på sin plass, så søskenflokket vart spredd over heile bygda.

Ola svekling finn vi i 1865 på Stamnes som

tjenestedreng. I 1875 finn vi han i Stavneset (Bakkanj) ved Taftøyen. Ved brylluppet i 1877 der han giftet seg med Anne Marie Vågavik – attpåklatten til Iva-Guro – er han oppført som Ole Olsen Lian. Da har han mest sannsynlig hatt tjeneste på garden der også hans eldre halvsøster Oline holdt til.

Tvillingbroren Ola vaks opp på garden i Otterneset hvor han er oppført som dreng i 1865 og tjenestegut i 1875. Den 26. mai 1892 reiser han til Minnesota, USA med Allanlinjen fra Kristiansund. Han står oppført som Ole Olsen Otternæs.

Deres eldre (halv)søster Oline kom på Lian på Hemnskogen hvor hun ble boende resten av sitt liv. Oline var noe tilbakestående, men det fortelles at hun var usedvanlig flink til å holde det rent og ordentlig rundt seg. På Lian ble det satt opp et bryggerhus hvor Oline bodde og arbeidet. Hun gikk under tilnavnet Tokkel-Lina, og stua hun bodde i het Linastuo.

Oline fikk to barn. Det var to jenter. Den yngste arvet visstnok morens mentale utrustning, mens den eldste skikket seg like godt som mange andre.

I 1863 fikk de enda en halvsøster, Elen Pauline Henriksd. Østmark. Samme år giftet deres mor seg med Sivert Johannesen Østmark som var født 1801 og altså var 62 år på det tidspunktet. Ved folketellingen i 1875 var deres mor igjen blitt enke. Hun losjerte da sammen med datteren Elen i Løvbugt og livnærte seg ved spinning etc.

Her overlater jeg ordet til min onkel, Olav Stavaas, som i 1955 skrev et hundreårsminne om Ola svekling og hustruen Ane. Olav hadde ikke samme tilgang til kilder (kirkebøker) som vi har nå, og derfor hadde hans beretning noen faktafeil som nå er rettet.

.....Ole ble med tiden en sterk mann på tross av at han ved fødselen var sykkelig.

I 1877 ble han gift med Ane Vågavik i Åstfjord (Hemne). Hun var ham en god støtte gjennom et langt liv. De to bygslet et jordstykke under gården Stolpnes. Stedet var i daglig tale kalt "Lillevika" og Ole kalt Ola Littjvika. Der bygslet de en liten stue. Grunnflaten var 27 m². Det måtte svares bygselsavgift til hovedgården Stolpnes. Bygselleien var å skjære ett mål åker pr. år.

Familien livnærte seg med fiske som hovedervert. Ole Stolpnes var den første fisker i Åstfjorden (Hemne) som tok til å henge fisken opp på hjeller. Det var for det meste småsei som ble fisket på garn om vinteren. Når det var tørket et parti var det å ro og seile til byen (Trondheim). Fisken ble omsatt i kontanter. Prisen var 20 øre pr. Kg fortalte han. Ja, prisen lå helt nede på 17 øre pr. Kg. Han batt alle fiskegarna sine selv.

Ole og Anne Stolpnes hadde seks barn i sitt ekteskap.

1. Dorthea, gift Stavaas i Hemne, født 05.07.1878, Snillfjord, Stolpnes død i 1928.
2. Anna, gift Madsen. Kr.sund N. Født 17.08.1880, Hemne, Bjørkøyli død 14.04.1943.
3. Hans Olaf, født 12.08.1883. Hemne, Bjørkøyli
4. Albert Olaus, født 01.03.1886. Snillfjord, Vågan, Vågavik
5. Gabriel, født 16.08.1888. Snillfjord, Stolpnes
6. Eline, født 17.04.1891, Snillfjord, Stolpnes gift Odden Kr.sund N.

Det særegne ved de to sliterne var at de aldri klaget over de fattige forholdene i Åstfjorden. Det var barna som fikk de to til å flytte til Kristiansund. Ole Stolpnes var en sterkt religiøs mann. Han takket Gud og sa ofte: "Det er født seks velskapt barn i en fattig fiskerheim i Åstfjorden. Alle er kommet seg bra fram i livet." Dette takket han Gud for.

Etter å ha bodd i den lille fiskerstua i Åstfjorden i 30 år*, brøt de opp og flyttet til Kristiansund i 1907. Der levde de resten av sine liv i bedre kår. Ane Stolpnes døde i 1925. Hun hadde da tilsyn av sin datter Anna Madsen, som allerede var blitt enke. De bodde i Dalegata. Ole Stolpnes døde i 1935 på aldersheim i Kristiansund.

**Etter kirkebøkene å dømme har de på 1880-tallet holdt til både i Bjørkøyli og i Vågavika. Dette bygger vi på adressen som er oppgitt ved dåp av barna Anna, Hans og Albert*

Som person var Ole Stolpnes vennsæl og snill. Han gledet seg over sosiale fremskritt, og alt som bedret småfolkets kår. Rolig og trygg arbeidet han på et skipsverft i byen. Når arbeidsdagen var slutt tok han båten sin og rodde ut på grunnene for å fiske. Han hadde kjennskap til de gode fiskegrunnene straks utenfor byen. Det ble brukt forskjellige egnerknept alt etter fiskens lunefulle innfall.

Et gripende minne.

Hans hustru var død. I familiekretsen står Ole der. Tårene triller ned over det værbitte ansiktet. Han går bort til båren. Så sier han med lav stemme. "Takk for samværet på denne jord" og så stryker han varlig sin hustrus grå hår.

Etter at Ane var død ble han mer urolig. Han tok seg turer og besøkte sine barnebarn og slektninger. Han tok båten sin og rodde innover til Torvikbukta der han besøkte si søsterdatter Anna Jensen. I sitt 78. år rodde Ole Stolpnes fra byen til Valsøyfjord for å besøke sine barnebarn og slektninger. Han fisket på turen innover og hadde meget fisk da han kom fram.

Ole Stolpnes var glad i ungdommen, og de unge samlet seg om ham. Han hadde alltid noe å fortelle som fenget interesse blant de unge gutta. Han forutså værutsiktene ved å peke på de forskjellige planeter og stjerner i himmelrommet, og han forklarte de unge hvorledes han kom fram til resultatet. Han pekte spesielt på Melkeveien og fant der sine sikreste profetier for værutsikter i lang tid fremover.

Om søndagene var det som regel samlet mange ungdommer på en knaus like ved gården Fjærli-myra i Valsøyfjord hvor han var i flere uker en sommer hos datterdatteren Anna Fjærli. Ungdommen fordrev tiden med å spille kort. Ole Stolpnes tok sin bibel med seg og gikk bort til ungdommen og spurte om tillatelse til en andakt. Ja, ble det svart. Han tolket dagens evangelium med glød og sann kristentro. Nå er det mange år siden, men de som var unge dengang snakker ennå om den snille, godslige gamle Ole Stolpnes, og de husker ham med kjærlighet.

Ole Stolpnes hustru Anne var framifrå arbeidssom og driftig kvinne med et lyst humør. Hun var særdeles fremsynt og kunne ofte si til en av sine nærmeste: "Du får nok av alt, men pass deg for det som blir for meget"

Med disse linjer vil vi minnes to av våre stamfedre, Ole og Anne Stolpnes, og lyse fred over deres minne.

Engjan på Nordmøre i Februar 1955.
Olav Stavaas.

-----ooo-----

Da de flyttet til Kristiansund i 1907 tok de navnet Stolpnes som arvelig slektsnavn. Vi vet også at Ole av og til sendte fisk fra Kristiansund til sin søster Oline som bodde i Linastuo på Lian på Hemnskogen.

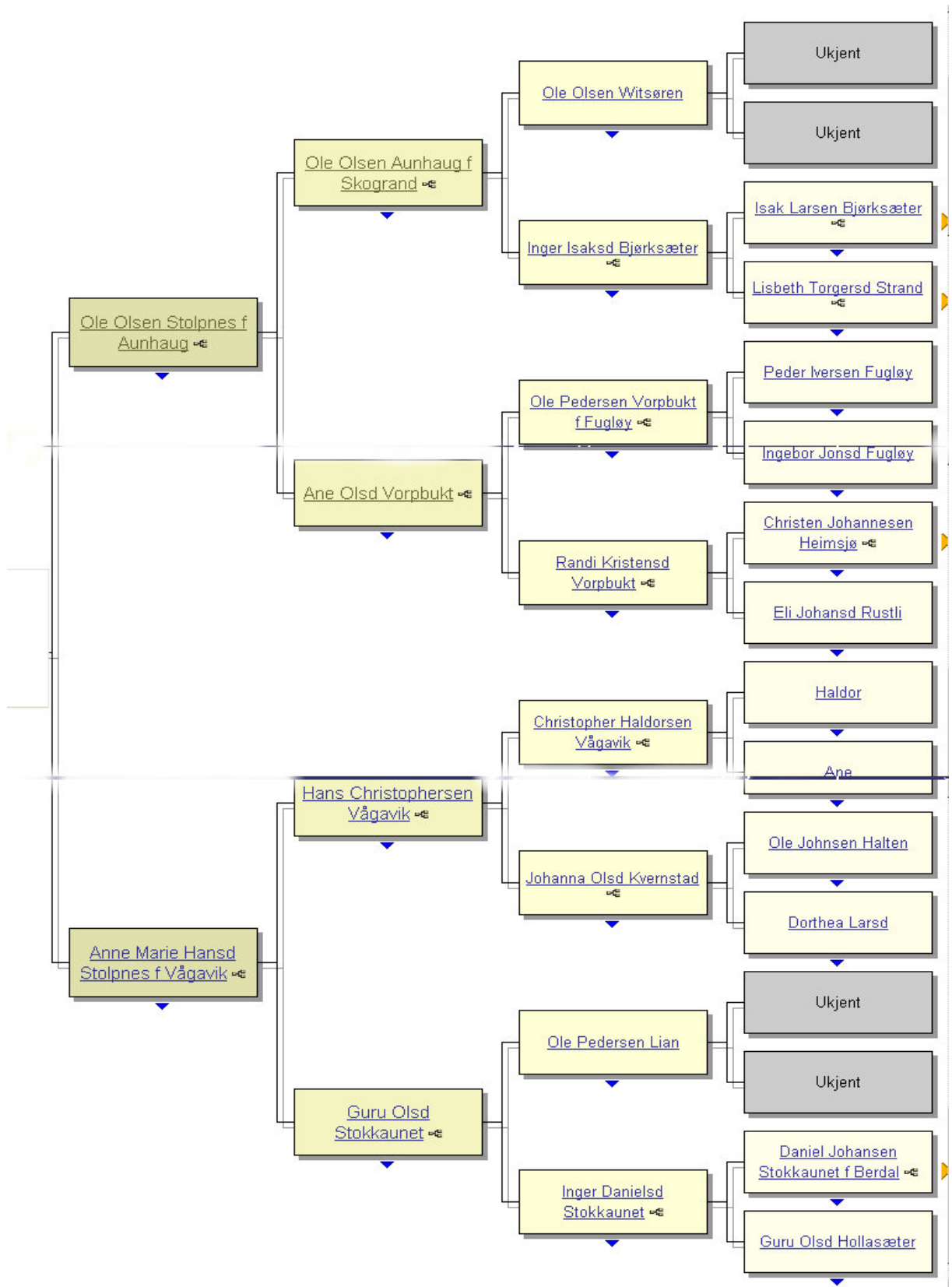
Oles tvillingbror Ole reiste til Amerika USA i ung alder skriver Olav Stavaas i 1955. Han kom inn i tolletaten i sitt nye heimland. Etter sigende skal han ha hentet sin halvsøster Elen over. Det blir sagt at de to bodde sammen i USA uten at noen av dem giftet seg. Andre kilder sier at de giftet seg med hverandre. De hadde jo forskjellig farsnavn, så det var sikkert mulig om de ønsket.

Vi kjenner ikke til etterkommere etter noen av dem.

Vi finner Ole Olsen **Otternæs** som passasjer over Kristiansund. til USA 26. mai 1892, på vei til Minnesota med Allanlinjen. Han var da 37 år gammel, og det stemmer dårlig med at han skal ha reist over i ung alder. Kanskje han hadde vært heime på besøk? Kanskje er det nå han henter sin halvsøster Elen, men vi finner ikke henne på samme båt i alle fall. Hans halvsøster, Elen Pauline Henriksd Østmark f. 1863, var 29 på dette tidspunkt. Der stanser alle spor etter disse to.

Vi finner likevel en Ole Otternes som døde i 24.11.1923 i Dodge i Minnesota. Det kan muligens være ham!

Forfedrene til Ole og Ane

Kart
(Første bokstaven i navnet står nær selve plassen)

